

PISSA

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA D'ART I LITERATURA

SETEMBRE 1930

Vol. I VILANOVA I GELTRÚ Núm. I
Rambla Principal, 10

SUMARI TEXT

Per començar	<i>La Redacció</i>
El tresor artístic i la literatura nostrats	A. PUJOL Bernadó
Fi d'estiu	F. SERRA Novas
Triangles	J. F. FERRER
La Nau (poesia)	J. BLANCH Boés
Despertar »	Teresa MIRÓ
Ella i el mar	Manuel AMAT
La caricatura a l'Ateneu	N. OMAR
Joaquim Mir	
Eduard Toldrà	ROBIN
Víctor Balaguer	Francesc CASALS
Nebuloses	Francesc MUNTANER
Noticiari	

GRAVATS

Portada: L'Anunciació, Greco. — Poble de l'Ebre, J. Mir. — Apel·les Mestres, Siscu. Camperola, Siscu. — Apunt a la ploma, Ráfols. — La Nau, K. SA. — Peu de plana, Siscu. — Ja poden entrar, Peseb. — Ocellada, E. C. Ricart. — Joaquim Mir (retrat). Eduard Toldrà, Peseb. — Carrer, J. Mir. L'humor a vila (dibuixos xirois), Lau, K. SA., Siscu, Mestres. — Peu de plana, Siscu.

Foto Gelabert

Sastreria de

JOAN TORT I PLA

Sant Gregori, 6

Botiga Nova

CAMISES
CORBATES

Plaça Verdura, 4

E. SERRA
Sant Pere, 26

INSTAL·LACIÓ
d'aigua — gas —
i electricitat —

Forn de Sant Sebastià
— de —

J. Soler i Ferrer

**Pâtisserie. Dolços
selectes :-: Unica
casa que elabora
:- Pa de Viena :-**

Plaça Constitució, 5

Les màquines de cosir i brodar WERTHEIM són les millors i les més barates. Recordeu sempre la cèlebre "Ràpida".

Sucursal : **Francisco Orriols**
Rambla Principal, 73

**Magatzem de
forratges i cereals**

Jaume C. Pérez

Carrer Cuba, 10

B. Ribas

Progrés, 30

Llenceria i equips

Puntes i mitges

Robeta per a criatures

**Casa especialitzada
en la confecció a
mida de tota classe
de roba blanca**

Cafè i licors de les
millors marques

Sala especial de billar

Acuradíssim servei

BAR
CANALETAS

Rambla Principal, 2

R
E
L
L
O
T
G
E
R
I
A

abans . . . ARENA

ara . . ARRAUT

després ?

R
E
L
L
O
T
G
E
R
I
A

BANCO DE VIZCAYA

SUCURSAL DE VILANOVA I GELTRÚ

CASA CENTRAL EN BILBAO

Capital : Ptes. 100.000.000. — Reserves : 50.000.000. — Balanç : 2.095.836.825'32

48 SUCURSALS

117 Agències en diferents províncies

Operacions que realitza aquest Establiment :

Comptes { A la vista.
corrents { Especials.

Caixa { Sèrie A
d'Estalvis { » B

Imposicions { A 90 dies.
A 180 dies.
A un any.

Cobros i pagaments per c/c. — Descompte i negociació de lletres s/ Espanya i estranger. — Girs : Sobre totes les places d'Espanya i de l'estranger. — Cartes de crèdit sobre Espanya i estranger. — Dipòsits en custòdia de títols. — Borsa : Les ordres de Borsa en les de Bilbao, Madrid i Barcelona. — Consignacions de mercaderies. — Domiciliacions en nostres Caixes. — Segurs de canvi.

Acceptacions contra docu- { Simples. — A la vista.
ments i crèdits comercials { A 90 dies.

Prèstecs i crèdits sobre valors. — Informes comercials i sobre valors.

"Poble de l'Ebre", apunt inèdit d'En Mir

Per començar

LA REDACCIÓ

Es ritu de tota publicació nova saludar a la premsa, i vagi la de PRISMA per davant.

Ni engallada ni presumptuosa, fa sa presentació a la palestra per a treballar desinteressadament

per Vilanova, amb el ropatge més bonic que li permet l'esforç del seu pressupost domèstic. Si el vestit no agrada prou al bon vilanoví, que la protegeixi, que s'hi subscrigui, i, entre tots, la tornarem abillada més esplèndida-

ment, a l'última moda, fent la revista més formosa que pugui espargir la puixança de Vilanova arreu on càpiguen les lletres pàtries.

PRISMA, si pot, arxivarà totes les valors vilatanes, perquè no restin ignorades de les futures generacions.

El tresor artístic i la literatura nostrats

per

A. PUJOL BERNADÓ

Ponderar el caudal preciosíssim de les joies artístiques de què pot vantar-se posseir la nostra vila, aixís com el pretendre remarcar l'alt relleu que, en tots temps, han assolit els nostres literats i la llur enorme producció, abans d'ara hauria sigut tasca llarga i tema inesgotable per a fornir sengles pàgines d'una revista com la present que neix per a intensificar, per avivar aquest nobilíssim anhel de perfecció literària i artística, i per afinar i depurar el gust a les bones lletres, parionament amb el de totes les manifestacions artístiques. Després, però, de celebrada la nostra memorabilíssima III Exposició d'Art del Penedès, emprendre's aquesta al·ludida tasca, seria crassa pedanteria, ridícula

pretensió i treball immens laborat endebades. Tot vilanoví va poder capir i enorgullir-se amb plena raó d'aquell acoblament on s'hi condensava vivíssima, real i plenament estructurada l'ànima veritable i la raó d'ésser del nostre poble.

Aquella — gosariem dir — insuperable manifestació de vitalitat exuberant vilanoví-

na, aquell superb inventari de les forces espirituals nostrades serà sempre més, per tots aquells que les havem viscudes, un alè encoratjador, una fermança que ens arrelarà més íntimament a la noble progenitura de la qual

descendim i una agullonejadora pruija per a conservar-ho i intensificar - ho — quin nexse és la raó d'ésser de PRISMA — més, però, la generació que ara creix en un percentatge enorme, no en sabrà gairebé res d'aquell gran esforç i, per tant, de l'existència del tresor que posseïm i allí va aplegar - s'hi; àdhuc una majoria aclaparant de l'actual joventut arribarà a oblidar-ne per complert la visió mífica que els féu glatir per quelcom que germinà en sos dintres i un jorn o altre

APEL·LES MESTRES, vist per Siscu

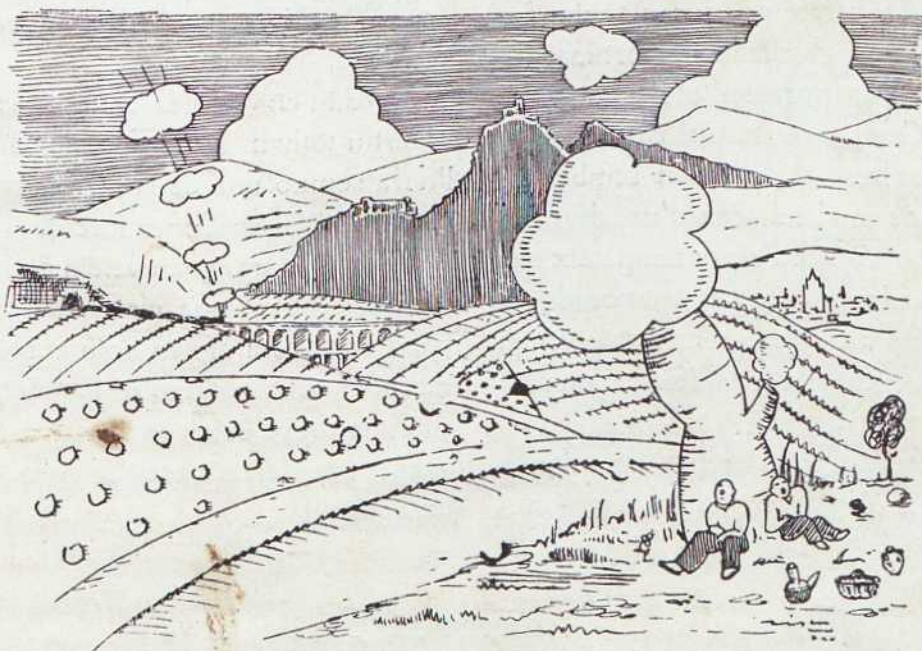
fruitarà esponerosament. Sobretot, la gent forana, no ja els que mai ens han visitat, àdhuc els que vingueren a exultar-nos, en sabran dir mai més una paraula equivalent; i després, com ara i desara, deurem sofrir repetidament la tortura ignominiosa d'aquests descobridors de pobles que impensadament cauen de qualque editorial o empresa anunciadora, materia-

litzats brutalment, que amb la ridícula pretensió d'afalagar-nos repetiran, en lletres de motllo, unes quantes bastardes inexactituds, barrejades en un comble de barbaritats i grolleries, plenament satisfets d'haver-nos «descobert», d'haver dit polidament i amb un aplom dogmàtic que fa esfereir, el pe a pa, del com i el perquè, de la naixença, vida i pervindre de la nostra caríssima Vilanova.

Caldria, doncs, i sense ajornaments sinònims d'un sofisme indefinit, que es procedís a la ràpida, però acuradíssima publicació de la «Memòria-Catàleg» de la que fou III Exposició d'Art del Penedès, a gran format i a tot luxe; amb una abundància, llindant a l'excés, d'il·lustracions; amb una cura tipogràfica i uns materials ultra perfeccionats. Caldria que sorgís un mecenatge noble i altruista que encoratgés àmpliament, generosament, aquesta edició — que nosaltres conceptuem de més necessitat i de més fruits immediats que altres iniciatives nobles, generoses i fins convenients que estan en l'ambient — i poder regalar un exemplar de la predita «Memòria-Catàleg» a cada Redacció de cada re-

vista formal d'art i literatura; a cada Editorial de cada Diccionari enciclopèdic que infesten les llibreries; a cada crític literari i artístic que honradament se'n digui i en faci; i tenir-ne una grossa reserva per a donar-ne a tot aquell descobridor de la nostra vila que es presenti, amb ploma i carnet, per a estalviar-li el ridícul d'estampar només que baixanades, caure en lamentables i capitals omissions, tergiversar conceptes, i que posin en solfa a nostra vila, i a tots els vilatans que ho consentin amb llurs pessetes. Per nosaltres, amb que en quedessin a cada arxiu de les biblioteques públiques, les de les societats, i que amb una despesa assequible pogués ésser adquirit pels verament aimadors de ço que l'obra significa, n'hi hauria prou; l'edició, per tant, no deuria ésser molt quantiosa.

Jo m'atreviria a oferir aquest mecenatge al nostre Magnífic Ajuntament, si no per absorbir-lo «in totum» per avalar-lo, segur que seria secundat amb escreix. Si la proposta no té fortuna en les altes corporacions, no cal arronçar-se; PRISMA podria, modestament, intentar suplir-ho.

Camperola, dibuix de *Siscu*

Fi d'estiu

per

F. SERRA NOVAS

L'estiu està ja en un estat pre-agònic, s'aguanta per encantament.

Abans d'un mes treurem novament les bufandes i els «pràctics» que despedeixen una fortor insuportable de càmfora i de calaixera, i ens començarem a abrigar.

Els estiuejants, amb la pell torrada i el nas de color de fruxampany, deserten envers la ciutat, i les estacions resten plenes de maletes i casquets blancs.

Les cames de les noies s'enfundaran novament dintre les mitges «Eva» o «Damita», i aquell color daurat, fruit de tanta constància, es destenyirà amb una indiferència irritadora.

L'estiu s'acaba...

A la platja, ja no voleïaran més les veles multicolors que acullen generalment vint-i-cinc persones per pam quadrat.

Els vestits blancs s'aniran enfosquint poc a poc.

Les festes del carrer es veuran sovint fastiguejades per una gotellada inoportuna; llavors les tires de paper prenen tot l'aspecte d'un mutilat de la Gran Guerra, i el carrer ple de fang; arreu, cadires en desordre; sembla talment el pati de malendreços d'un drapaire.

Ens dol que s'acabi l'estiu; tanmateix som fervents admiradors d'aquesta temporada fogosa en què les mosques es converteixen en els nostres enemics irreconciliables, d'una salvatge que tots coneixem.

Els diumenges d'estiu prenen un color igualable. A les platges, invadides d'una mul-

titud que busca la frescor en les aigües del mar, podeu contemplar unes escenes de pel·lícula americana per un preu relativament mòdic.

L'aigua bull; un nombre elevadíssim de banyistes es capbussa amb gran desordre; es veuen les «figueretes» més capricioses, els cabussons més originals, les caigudes més ridícules..., fins i tot es pot veure, si ensopegueu un bon dia, un salvament emocionant.

Podeu veure la noia d'ulls de color cocktail que aguanta amb una passivitat esfereïdora, les fúries enceses del sol; podeu veure els braços i les esquenes més horriblement llatzerats; podeu veure les torres i els espadats d'uns Xiquets de Valls improvisats, amb les seves aterissades característiques, que, gràcies a la magnanimitat de la sorra, sempre acaben bé.

I dintre tot aquest bullici, dintre tot aquest marc de gatzara, també s'hi troba un idíl·li «encaramel·lat», que no sent res... que no veu res...

L'estiu ens agrada perquè respira alegria; a l'estiu tothom se sent jove; tan sols odiem l'hora somnolenta de la migdiada que clou les parpelles i fa perdre les forces.

Per això ara, quan veiem que l'estiu s'acaba, quan veiem que els estiuejants des d'un vagó de tercera agiten amb el braç enlaire un mocador petit, petit... ens invadeix una recança i uns desigs boigs de tornar a veure aquells vestits tan blancs i aquella noia d'ulls de color cocktail.

Triangles

per

J. F. FERRER

Les joventuts proletàries dels nostres ateneus llegeixen Marx i Proudhon com assagistes, i, en el camp de la novel·la, Gorki és dels preferits.

La curiositat els porta a estudiar en els primers les solucions que cerquen i a trobar en el tercer algunes analogies entre la gran tragèdia del poble eslau i la pròpia situació. No ens atreviríem pas a prejutjar aquesta curiositat que tant pot resultar funesta i frustrada com útil i reeixida, si va acompanyada d'una lúcida i ben preparada intuïció. Havem esmentat Gorki i això ens farà pensar, de seguida, en els *ex homes*, en les seves creacions una mica exagerades, que per associació d'idees, ens el poden presentar com un dels hereus de Dostoiewski, tot i reconèixer-li originalitat, qüestió prèvia de temperament.

El professor Freud — al marge de la novel·la, però influïnt-la — representa el realisme, un realisme nu i despullat de tota sensibilitat, un realisme, gairebé podríem dir, mecànic. I la nostra època, regnat del maquinisme, l'acull amb entusiasme. Dostoiewski representa la humanitat i els éssers turmentats i patològics que brollaren de la seva ment de científic, d'antropòleg, de criminalista tant com de literat, obsessionen a la gent d'ara i per això, en la producció literària més recent, abunden els expe-

riments encaminats a explorar, amb cruesa, els impulsos més baixos, tot el que hi ha de més sòrdid, mesquí, monstruós, malèvol i repugnant en la vida interior.

Dostoiewski fou un geni que, junt amb la figura excepcional de Tolstoi, havia de donar una puixança suprema a la literatura russa del

passat segle XIX. Posats a considerar, en conjunt, l'obra i la vida d'aquests dos novel·listes, no sabem atorgar la supremàcia ni a l'un ni a l'altre. Dostoiewski fou arrossegat pels seus personatges, pel corrent de la humanitat llur. Tolstoi ho fou pel seu desig constant d'una major perfecció, aquell neguit, aquella set d'intel·ligència que no el deixa en la darrera mitat de la seva vida i l'havia de dur a l'extrem d'abandonar la seva casa i a la dissort de morir lluny de la llar, sol i

anatematitzat. En els llibres d'ambdós, existeixen les tres condicions elementals — sense elles no hi ha obra verament literària — però no en equilibri estable.

Creiem que els grans problemes són invariables, subsisteixen i pertanyen, per igual, a tots els temps. Ni avantguardes i reraguardes: literatura simplement. Ella és, per definició, el centre de gravetat, el punt on actua la resultant dels tres elements bàsics, de les qualitats essencials: realisme, humanitat i intel·ligència.

Apunt a la ploma de Ráfols

La nau

per

J. BLANCH I BOÉS

Dibuix de K. S.R.

*Solca la mar argentada,
silenta i àgil la nau.
Deixa entre randes d'escuma
brillant seqüela a son pas.*

*Deixa un ròssec de misteri,
de poesia i d'encant.
Qui sap si porta dins d'ella
el pirata ardit i brau?*

*Qui sap si porta la joia
de l'aimador triomfant?
Qui sap si porta esperances
o estímuls o desengany?*

*A voltes la nau silenta
sembla que solqui l'espai:
uns estels li fan de ròssec
i de fita el més brillant.*

Despertar

per

Teresa MIRÓ

*Desperta la terra i es gronxa entre boires,
la boira sedosa que cobreix el cel,*

i obrint la parpella

s'hi ovira una estrella,

l'esguarda amorosa, l'esguarda amb anhel.

*Hi ha flors que llangueixen en nèixer l'albada,
n'hi ha de cridares, com un gai ocell;*

és crit d'harmonia,

és crit d'alegria,

que al pit se li posa com un cascabell.

*La terra és gemada; tota ella diu vida;
desperta alegria; i mor dolçament...*

petita floreta,

com una animeta

d'un infant molt tendre, d'un adolescent.

*Perxò en nèixer el dia i en esbadellar-se,
i obrir-se-li els pètals com els d'una flor,*

desperto somniosa

i estic consirosa

dins un mar gelat, dins un mar de plor.

ELLA I EL MAR

PER

MANUEL AMAT

arrissades, ella es queda mig ajaguda damunt l'arena de la platja, sense banyar-se. I el mar exterioritza el seu despit engegant una onada canalla i desvergonyida que la rabeja tota.

El sol — com per a compensar totes les rabioses coïssors de l'epidermis — ha posat damunt les seves galtes tota la simfonia màgica dels carmins i ocres, que constituirà el maquillatge més ben trobat de la terra.

Hi ha la tristesa desesperada d'aquest barnús de color de menta que — cargolat damunt de l'arena — enyora el cos regalimant d'ella, que ara va joguinejant amb les onades.

El perfum dels cabells d'ella i aquest perfum rabiós i tendre de quitrà que surt del ventre de les barques, barrejats amb una glopada d'aire marí, podria esdevenir perfectament la novetat de perfumeria més sensacional i més exquisida del món.

Dins el mar, aquesta flor de goma despentinada i falsa del casquet de bany d'ella, ha adquirit una mena de panteig de vida extraordinari i ja sembla presumir tots els perfums àcids i incomparables de les algues marines.

En sortir del bany portava — com delicat oferiment del mar — una gota d'aigua salada a cada orella, talment dues arracades de sirena...

Quan ella neda endins del mar, els seus braços tenen tota la gràcia alada d'un vol de gavines.

Els dies que fa mala mar i les ones ensenyen les seves dents

La caricatura a l'Ateneu

per
N. OMAR

Hom no recorda haver vist, en el gènere, exposició més nodrida ni notable que l'última de l'Ateneu, admirada per milers de persones de tots estaments.

Acoblar un nombre dispers de signatures acreditades no és sempre factible i sembla abastar el màgic nom de la vila per atraure visitants a ses manifestacions d'art.

Procurarem restringir aquesta ressenya que el nombre d'autors i obres farà, aixís i tot, poc menys que interminable.

Passarem a cent per hora per l'obra noble i mestrivola del nostre Llaveries, el dibuixant magnífic de tècnica, fantasiós, qui sap més de la vida de les bestioles que de la «sàvia» Enciclopèdia Espasa. També pel maliciós Opisso, pel graciós Castany, junt amb En Moreno, el Juli Verne de l'historieta, pel pulcre Prat, pel xocant Quelus dels ninots encatronats, per no repetir-nos en l'elogi dels notables humoristes.

Plau-nos poder remarcar l'aportació a darrera hora del figuerenc Baig, per lo decoratiu de la tècnica per ell emprada i concepció de les plasmacions. Mimó hi destaca amb l'esplèndid «Pierrot» de caire modern, mestrivolament executat i bé de ombres; escultura franquejada amb el segell inconfusible de l'ànima de l'autor, qui sap injectar de sensibilitat pròpia les figures, expressant amb la més meritoria i destacada de l'Exposició, la diversitat dels sentiments llegendaris de l'ingenu i confiat personatge.

«JA PODEN ENTRAR», dibuix de «Peseb» presentat a l'Exposició

Dos amics, Casajuana (K. SA.) i F. Vallverdú (Siscu), exposen junts com inseparables bons companys. Ambdós cultivadors de la caricatura personal, que sorprenen el tipus amb fortitud decorativa i culminant (caricatura del Mtre. Montserrat) el primer; simplicísim el segon, qui marca la «pose» del subjecte amb sols una ratlla equilibradament traçada.

El Mimó d'En Borrás és un exacte parellut de faccions i temperament.

En Font (Siau), estilitzat i senyorívol, molt ben representat per cert, no s'ha volgut prodigar, privant-nos de poder fruir tota l'elegantor del seu estre.

Altre caricaturista — nou per nosaltres — l'Amat, a l'estil de Siscu, és un noi que ens va resultant enciclopèdic; el seu Guimerà l'acredita.

L'Espoy, si bé retrospectiu, no hi manca. El seu Ricart encara s'hi assembla; els anys,

doncs, no han passat pel sortós original amb gaire pressa.

Pere Serra (Peseb), el més jovenet de tots, és el dibuixant ingenu, estilitzat, que sempre havem conegut, decisiu com la centella, desigual amb el llapis, que traça tremolosament per manca de l'exercici, potser dibuixa amb pressa. Aquesta vegada ha emprat la taca, millorant de qualitat i de vigoria la caricaturització. Té espontaneïtat i assimilació de la semblança. Com a ninotaire, satíric i càustic.

E. Vallverdú (Lau) s'està fent; no es defineix encara; si prescindís de la ratlla interrompuda guanyaria en fermesa; tal com avui fa, la seva labor ens apareix inacabada. Encerta la «pose» habitual dels caricaturitzats que no sempre observa prou. Destaca del conjunt dels dibuixos per les cares

grotesques i les boques fendòmens — lo més original que trobem d'aquest autor — que es distingeix pel xisto groixut i de contrast; empra la poca-solta i fa riure com joglar que necessita del complement de picarols per a fer-se més interessant, ço que ha sigut celebrat.

Per últim, Salvador Mestres se'ns presenta a faisó de tríptic, baix triple modalitat, ço és, el caricaturista, el ninotaire i el dibuixant, amb

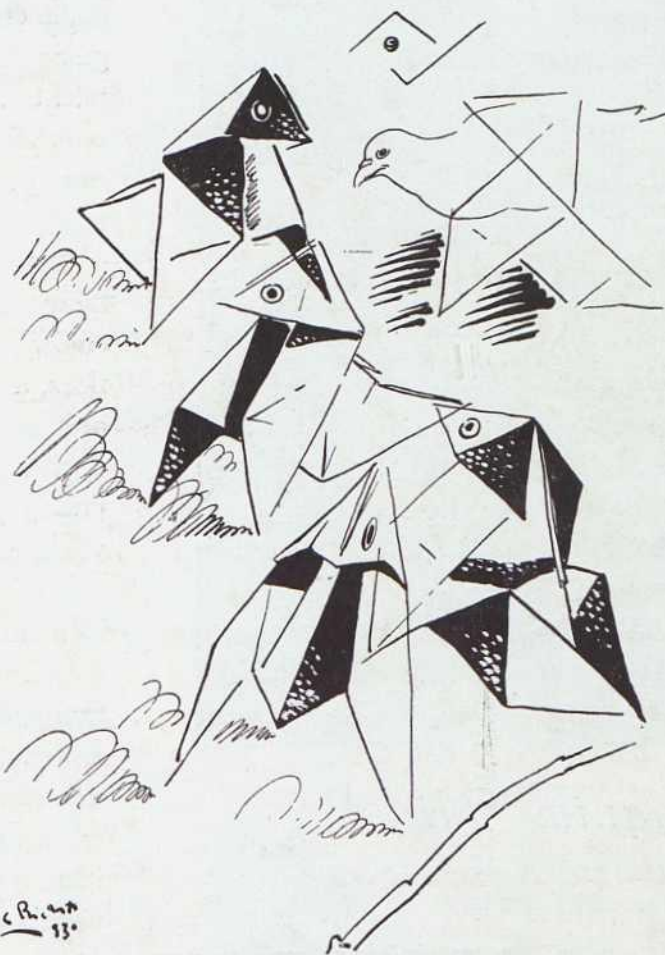
prou agalles per arribar, però encara indecís, pel determini definitiu. Cerca la forma que més pugui agradar i tanteja la caricatura dintre el camp geomètric, abusant potser de la forma cantelluda, però just serà reconèixer que n'exposa algunes de ben notables de tècnica i de parescut i de manifesta originalitat. En els

dibuixos, concís i de certa elegància. Tracta el xisto amb gràcia i picardia no absent de finor.

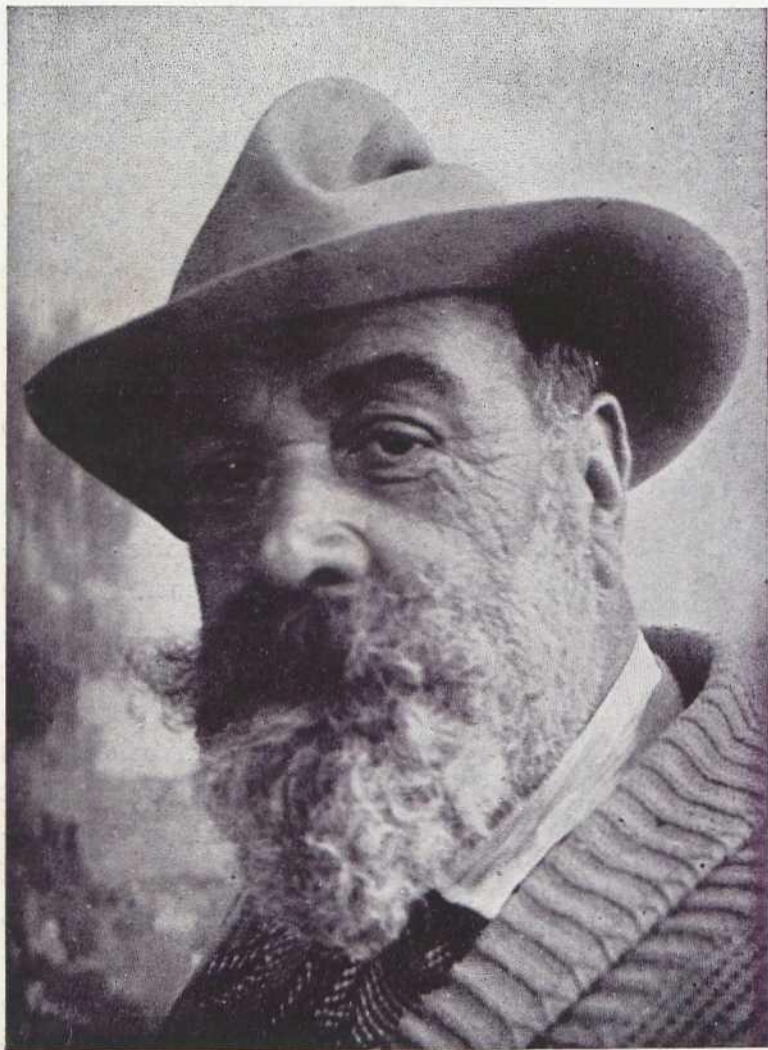
Són aquests tres principiants mancats encara de preparació. La caricatura personal no pot sorgir gràciosa si no s'ha treballat abans consciencudament el dibuix del natural. La caricatura fàcil, espontània, sols per atzar obtindrà consistència. La caricatura bona, la perfecta caricatura, serà aquella que produeixi agredolç pessigolleig, motivadora de plaenta íntima rialla. Pensin això que diem

sens molèstia per ells, sinceres observacions encoratjadores d'una major perfecció. Consultin l'escola francesa, també la ironia dels anglesos i que aprenguin dels alemanys, i llavors confiïm veure'ls més acabats i definits.

Vilanova, terra on fructifiquen els artistes bons com per art d'encantament, deplora la manca d'una acadèmia on poder afinar les valors intuïtives.

«OCELLADA», dibuix d'E. C. Ricart

Joaquim Mir

Heu's ací l'home serè que ha escalat per propis mèrits el més alt pinacle a què pot aspirar tot artista; fama, glòria i fortuna, combles del viure bé.

D'ell s'ha dit ja tot quant podia dir-se en elogi de sa singular cultura artística, del seu talent, i fins s'han discutit els seus mereixements tan excepcionals, que resten al marge de tota discussió.

L'home que estima i amanyaga les bestioles; l'home que cuida amb paternal cura de les flors, a semblança de la paleta que es diria assadollada d'aquelles coloracions i brillantors; l'home que veu per ulls de privilegi clarors i llums insospitades, bé deu ésser home sensiblement extraordinari, home d'esperit selectíssim, un dilecte home de cor i un ver artista amb tota l'amplitud i abastament de la paraula ponderativa.

L'art d'En Mir és la revolució que ha portat la independència del seu art pictòric sense

estridències extravagants, sinó amb formes raonadament basades en la naturalesa, en la realitat de les llums vistes en plena efervescència de lluïssors i valoracions, ço descobert pel pintor herculi arborat de roentors colrades de la pell que li transparenta a través del lli de la camisa voleiant i desordenada, amb voluptuositat bàrbara.

.....

Del cloquer de Sant Antoni ens arriben remors de sonoritats vibrants... Escoltem...! Són les campanes que escampen la bona nova de l'artista únic pels àmbits de la vila, les mateixes campanes que, per un dia voler homenatjar-lo, haurien produït sons ben dissemblants.

Músics vilanovins

Eduard Toldrà

per

ROBIN

Es cosa sumament agradable que hom tingui motiu d'escriure quelcom que porti com conseqüència l'exaltament de la nostra vila, perquè hem de convenir que determinar la prestigiosa personalitat d'un fill de la vila, és la resultant d'aquella conseqüència.

En obrir per primera vegada a la claror pública les planes d'aquesta revista, res més lògic que fixar la mirada envers les valors més destacades que Vilanova hagi produït, per a triar-ne una i adreçar-li fervorós clam d'admiració i simpatia, a l'ensem que palesar el que al nostre juí significa l'obtenció d'un lloc envejable dintre l'art musical, com l'obtingut pel nostre compatriota Eduard Toldrà.

Ço que diem trobar lògic — més encara — podríem dir que necessari, ja que l'indiferentisme, per tot el que respira art, infundeix un cert esverament als homes que creuen que sense protecció a l'art, no és possible esdevingui el triomf de la cultura, única base perquè la dignitat humana quedi del tot establerta.

El nostre juí del que és Eduard Toldrà, té d'ésser forçosament aflagador, no precisament per haver nascut a vila, sí perquè la seva obra és presidida per un talent superatiu.

Dintre el cúmul de qualitats artístiques de què està dotat el talent d'Eduard Toldrà, ens atrevim a dir que la que queda més remarcada, és el seu esperit sumament musical,

indicador del poder assimilador sols assolit pels grans artistes. Però allà on l'artista vilanoví destaca més aquest poder és quan exerceix la funció d'interpret amb un mestratge sens parió, fent que les obres adquireixin el degut relleu i just valor, i quedi palesada amb tota integritat de matisos i gradacions la concepció de l'autor.

En quant a compositor és, sens dubte, una de les figures de Catalunya que més s'apropa a la perfecció, dominant sempre en la seva obra una fidelitat poderosa a les lleis musicals de més sentit estètic. La música escrita per Eduard Toldrà adquireix una forta personalitat, perquè el color i la forma emprats és fruit de la sensibilitat del seu exquisit temperament artístic i fèrtil concepció.

Una de les qualitats que també es remarca en les seves composicions, és la completa compenetració de la musicalitat amb l'acció literària que l'inspira, com ho demostren amb tota intensitat els «Sis sonets» per a violí i piano.

L'obra del compositor és molt extensa, i potser on més culmina és en l'òpera «El Giravolt de Maig», que amb motiu de la seva estrena al Palau de la Música Catalana, de Barcelona, merescué de l'opinió pública veritables mostres d'aprovació que afiançaren sa potencialitat artística.

E. TOLDRÀ,
vist per «Peseb»

Victor Balaguer

per

Francesc CASALS

VÍCTOR BALAGUER, LITERAT. —

Víctor Balaguer fou una de les valors més sòlides de la nostra Renaixença literària. La seva ploma era un màgic torrental de suggerències fantasiosament sublims.

Cantava l'honor, i la seva lírica esdevenia plena d'una majestàtica noblesa que tancava en el seu fons l'ensuperbiment mascle de no deixar-se domenyar ni abatre per cap obstacle. Cantava la Natura, i la seva ploma era irisada d'imatges subtils que deien la seva gran admiració per les terrenes meravelles. Cantava l'amor, i el seu cant tenia aleshores el dolcíssim emmelament de les besades de l'estimada...

La lírica de D. Víctor era amarada de les salabrors de la mar llatina. D'aquesta mar que és el nostre bressol dolcíssim. D'aquesta mar que ell estimava tant!

De Balaguer podria dir-se'n el *Cavaller de la Ploma*. Tota la seva obra — copiosíssima — reflecteix la noble austeritat de la seva persona auriolada d'una altíssima cavallerositat.

Aquesta noblesa, apart del seu innegable valor literari, és el que ha fet que la seva obra conservi, a despit del temps transcorregut, una immarcescible frescor de joventut.

Escriví també per al teatre. Deixà un volum — «Tragèdies» — on hi aplegà un recull de poemes escènics, l'únic defecte dels quals és haver-los solament esbossat. En la idea i concepció d'algun d'ells estem segurs que hi hauria material suficient per a fornir més d'una obra per al nostre teatre. No està la nostra escena massa sobrada d'obres d'un cert mesuratge i atreviment, creiem nosaltres, per a desapropiar aquesta avinentesa d'intentar-ho.

VÍCTOR BALAGUER I VILANOVA. —

Per gran, immensament gran que la seva figura se'ns apareixi en un punt d'albir estrictament literari, molt més gran encara la veiem quan se'ns presenta com a home devotament enamorat de Vilanova.

Fou l'estimació que profesava D. Víctor a Vilanova una estimació sincera, sense enganys ni defallences. Altruïsta de cor, en morir ofrenà a la vila que era el seu més car i profund afecte, la joia més valuosa de la seva col·lecció valuosíssima. La Biblioteca - Museu que porta esculpit en el seu frontispici el nom il·lustre del seu generós donant.

No fou aquesta una deixalla ostentosa-ment il·lusòria. Altrament. Som nosaltres els que potser no havem sapigut formar-nos una idea exacta del seu immens valor moral i material. La Biblioteca — sabem que aquest clam nostre es perderà en el buit de la indiferència més pregona — deuria esdevenir el fogar espiritual del nostre obrerisme. D'allí deuriem sortir-ne els artífexs de la joveníssima promoció intel·lectual vilatana. Periòdicament deuriem tenir de celebrar-s'hi conferències i cursos d'educació cultural...

Tot això, el seny esparpillat i admirable de D. Víctor ja ho preveia. La vila — fa vergonya el tenir de confessar-ho — encara li deu el reconeixement públic del seu agraïment. Nosaltres voldríem, però, que es convertís en una propera realitat la idea llençada d'un monument que perpetués la gran estimació de Balaguer per Vilanova, o el seu nom rotulant una de les vies més centriques de la vila.

Mentres això no esdevingui, Vilanova restarà en deute amb la memòria de D. Víctor.

Nebuloses

per

Francesc MONTANER

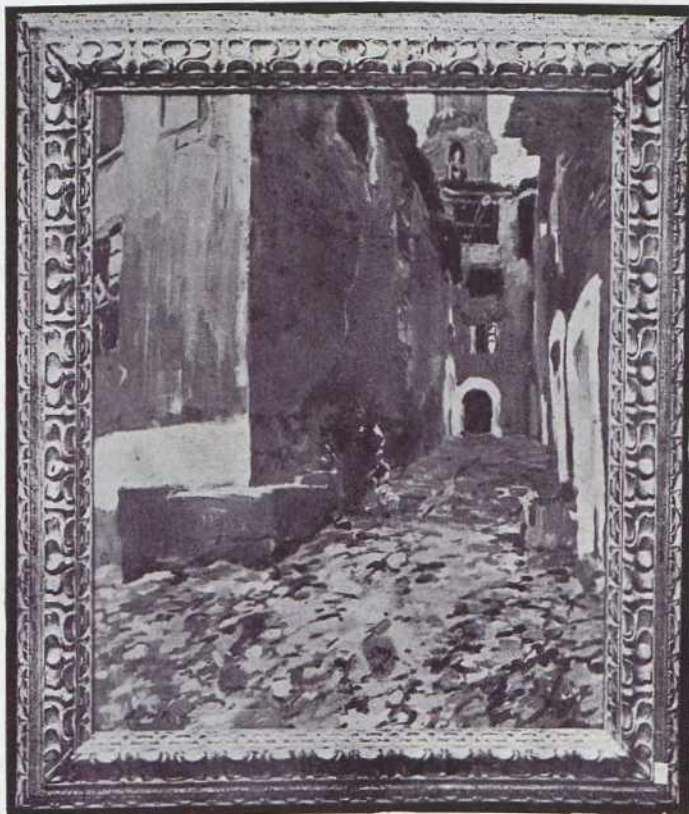
La foscor de la cambra, el silenci nocturn, el primer contacte que podríem dir amb la son... Els records d'un dia i d'un altre dia que venen turmentant l'esperit (una obsessió qualsevulga), el pensament sempre en ells; records que sembla prenguin vitalitat pròpia; records que, com papallones o borinots, volten a l'entorn del pensament... Una profunda reflexió... No pensar, no recordar... Deixar-los córrer tan solament per una nit... Fer-se el conhort de no recordar-se'n.

Sí... no pensar-hi. Pensar en altres coses... distreure's de la manera que sigui, pels mitjans que es vulgui, fer-se el propòsit de no pensar.

I així, perdent la consciència de si mateix, agafant cada volta més domini la son... hom va adormint-se tot no pensant.

La idea del «no pensar» no s'atura aquí, arriba més enllà; ja quan un dorm comença a ovirar una claror... Serà del pensament?

No, ja no se'n recorda... I així augmenta, augmenta d'una faisó estranya, mes com que no se'n recorda, no hi pensa... I el somni va progressant, passant per ell tota mena d'imatges, formes, faccions, figures, barbarismes, humanismes, rancúnies, afectes, senzillesa..., i va en augment sense trama ni lògica, mes en una forma verídica i concreta amb referència al somni; tot és veritat, tot és real; la qüestió

Pintura de Joaquim Mir

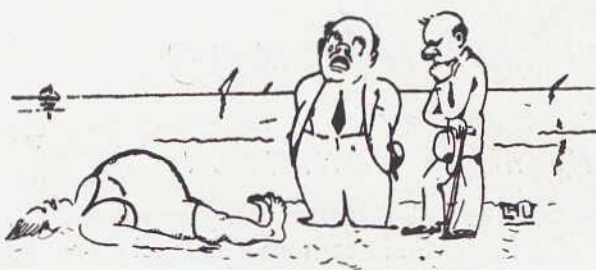
està en no recordar, en no pensar. Aquesta predisposició segurament porta la cosa a un camp d'acció tan gran, que no és que hom s'hi perdi, però no s'hi troba. I així, de la mateixa manera que augmenta el somni, ara disminueix o augmenta amb més intensitat, per acabar no pensant-hi en les primeres clarors del dia, quan hom vol recordar amb tota sinceritat els pensaments que l'embolcallaven en els instants de conciliar-se amb la son.

I aleshores pensa en el somni, recorda que no ha somniat, però no recorda el que pensava.

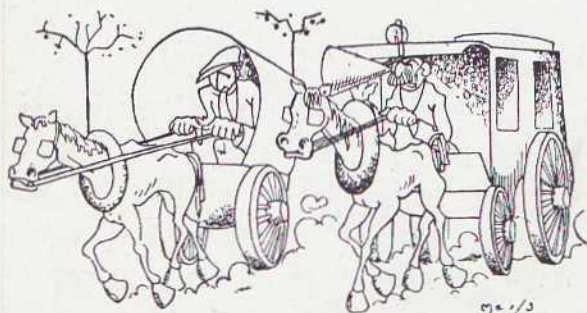
— Entre el vent i el fred que pela,
què prefereixes?

— La pela.

— Ai, senyor! Tan primet que era en vida, i ara
tan gras i tan maco!

L'humor a vila

LA COMPETÈNCIA DELS NOSTRES «TAXIS»

— Jo vaig més depressa que tu.

— Si, però també estàs exposat a que et clavin
una multa per excés de velocitat.

— Ca, no ho creguis; jo vaig intoxicar a mitja
humanitat, i tan fresquet!

— Aquest jove en porta una de cap.

— Ca! Es que no en porta ni cinc!

A CAL JUTGE: — I vostè, de què es queixa?

— La dona em maltracta de paraula i d'obra!

Noticiari

ELS PRIMERS exemplars d'aquesta primera edició de PRISMA han sigut numerats. Ço que assabentem als col·leccionistes.

PRISMA no arribà a temps als homenatges d'En Mir, però els seus homes s'hi adheriren.

CINC EXPOSITORS vilanovins a l'Exposició Internacional de Barcelona, i tots cinc favorescuts per unànim proposta d'adquisició de llurs obres amb destí als museus de ciutat.

PRISMA lloa l'èxit de Mir, Cabanyes, Ricart, Pascual i Mimó.

Serà cert allò de l'escola vilanovina?

L'ESCRITOR vilanoví Florenci Cornet ha donat a l'estampa son primer llibre de versos, «Noces d'argent», l'adquisició del qual recomanem als llegidors.

PRISMA s'associa al dol de les lletres catalanes per la pèrdua del novel·lista Narcís Oller.

EL MILLOR homenatge a Pompeu Fabra és el de posar tots el gra de sorra a la seva obra formidable. Per això, no serà pedanteria recomanar a aquell i a l'altre botiguer l'esmena immediata dels cartellots-reclam i de tots els rètols públics escrits i redactats incorrectament. Es pot proposar l'esmena sense que sembli intromissió ofensiva. Hi ha moltes maneres de dir les coses.

L'AJUNTAMENT contribueix amb cinc pessetes mensuals per l'actual semestre, a l'obra cultural i patriòtica dels «Amics de l'Art Vell». Darrerament també ha subvencionat

amb setcentes pessetes als castellers «Xiquets de Valls».

JOAN REBULL, notable escultor, passa temporada a la nostra bella platja, juntament amb sa gentil muller i fill. PRISMA s'ocuparà d'aital personalitat artística, donant a conèixer a vila l'obra mestrívola d'aquest autor reusenc.

APLAUDIM l'interès de les entitats populars per a nodrir llurs biblioteques, seny que hom observa també de la part activa del Patronat de la Institució Balagueriana per les adquisicions que porta fetes de llibres moderns, avinentesa aprofitada per la colònia estiuejant.

SOLS AMB 350 PESSETES l'Ajuntament podria dotar d'un moble on conservar l'interessant arxiu de la parròquia de la Geltrú, ço que no sabé fer l'Ignasi Rubio Cambroner, tot i dir-se ell mateix «figura de más relieve de la ciudad», amb aditament d'una requincalleria de fantasies acadèmiques.

RETORNÀ de son «raid» artístic per la Costa i Empordà, nostre benamat Quimet Mir, amb nodrit bagatge de notes i apunts dignes del seu talent i prodigiosa fantasia.

L'ATENEU, vist el grat amb què el públic secunda les seves organitzacions artístiques, farà en breu altres exposicions d'interessants col·leccions particulars.

SABEM d'ànima pietosa i altruista que havent llegit el diari o el llibre, els deixa damunt del banc del passeig o lloc on altri els pugui llegir. Aquest home entén que a la biblio-

teca del particular sols val la pena d'arreglar-hi els llibres d'estudi i consulta, ço que necessitaria d'imitadors a la vila.

L'INSIGNE pintor Joaquim Mir ha sigut requerit per a formar part del tribunal d'exàmens de l'Acadèmia de Belles Arts espanyola a Roma.

SERIA cosa de pensar amb el trasllat de l'escola de pàrvuls del castell de la Geltrú a l'antic casal de l'Ateneu o altri de millor, i convertir aquell en Arxiu i Museu de Vilanova, amb la creació d'una sala d'art modern on podrien tenir estança apropiada l'obra dels artistes de tendència innovadora.

FEM AVINENT que **PRISMA** agrairà la col·laboració de tots els qui es considerin amb condicions de bons escriptors i artistes, i l'ajut moral i material dels bons patriotes vilanovins.

HA SIGUT hoste de la vila el poeta patriota Ventura Gasol.

EN MIR, En Ricart, En Cabanyes, En Ráfols, En Mimó i En Rebull, per ara, han ofert desinteressadament llur col·laboració a **PRISMA**. Si aquests mèrits són apreciats com cal pels subscriptors, **PRISMA** milloraria i Vilanova tindria la revista digna del seu renom.

FRANCESC CASALS, amic i col·laborador de **PRISMA**, estrenà la seva primera

obra dramàtica, «No sempre l'amor triomfa», a l'Orfeó Vilanoví, en la que palesa ses bones qualitats pel gènere, havent-la dotada d'una acurada forma literària i d'un diàleg ben recomanable.

PRISMA no tindria d'ésser amic de les arts per a no protestar de l'escamoteig que ve fent-se de les obres de més mèrit dels temples de Vilanova, amb el consentiment dels qui deurién sentir-se més zelosos d'aquella conservació.

HAVEM tingut el gust de saludar aquí al fort literat i enamorat de la nostra platja, Joan Puig i Ferrater, qui compta a vila amb nombroses i amicals relacions.

TAMBÉ ha passat temporada al Balneari de Ribes Roges l'artista Albert Junyent, nebot del pintor Olaguer, plasman alguns indrets de la població amb notes que servaran el bon record de la seva estada entre nosaltres.

LLEGIDOR : Si aquest primer número de **PRISMA** t'ha agradat, propaga'l i procura almenys un altre subscriptor.

EL NOSTRE paísà i ferm sportman Ramon Artigas, detentor de tants records nàutics i extraordinari saltador, acaba de batre a Barcelona la prova de 2.000 metres.

A TOTS els que s'interessin per la vida de **PRISMA**, moltes gràcies.

Tintoreria
Nova
de

G. HUERTA

Sant Joan, 30

Tenyits sòlids.
Rentats a sec.
Planxat
especial

NOVETATS PER A SENYORES

Servei permanent d'ocasions

Magatzems del
Sagrat Cor de Jesús

Plaça Verdura, 10

Industrials :

PRISMA cuidarà de l'estètica
del vostre anunci, fent-lo
atractiu per a que siga llegit.

Col·legi

Obertura del

FONT

curs 1930-31

A l'objecte d'obtenir el màxim de rendiment, dintre de la major comoditat, dels alumnes que assisteixen a dit Col·legi, la Direcció del mateix ha arribat a un acord amb el Patronat de l'«Escola Montessori», amb el fi de poder graduar l'ensenyança, ideal de la *Pedagogia moderna*, comptant per això amb personal docent titular.

Per a informes i matrícula :

PLAÇA GUMÀ I FERRAN, 1

Hores de visita de 12 a 1, matí, i de 6 a 7, tarda

F. PUJOL

Agència
CHEVROLET

Ha instal·lat el seu GARATGE a la
Carretera de Cubelles, 6 i 8

Telèfon 138

Servei permanent
en totes les seccions

T
A
L
L
E
R
D
E

**FERRETERIA de
P. PASCUAL**

Treballs en ferro
de totes classes

CUBA, 22

ESCOLA MONTESSORI

Havent-se reorganitzat aquesta Escola Montessoriana amb el fi de que hi puguin gaudir de l'ensenyança especialitzada el major nombre d'alumnes possible, fem avinent l'obertura de la matrícula en la dita escola, des del dia 9 al 13 del mes en curs, de sis a set de la tarda, advertint, però, que essent el nombre d'alumnes limitat, les demandes s'atendran pel seu rigorós torn de presentació.

BANCO URQUIJO CATALÁN

Casa Central: BARCELONA

CAPITAL: 25.000.000 PTES.

Corresponsal del "Banco de España" a Mataró i Vilanova i Geltrú

Agència de Vilanova i Geltrú

Sant Antoni, 6 - Telèfon 9

Delegació

SITGES - Major, 20 - Telèfon 58

Subdelegacions

Sant Pere de Ribes i Prat de Llobregat

Càmara de seguretat

Compartiments de lloguer des de 25 pessetes anuals

*Comptes corrents a la vista i a plaç i tota classe
d'operacions de Banca i Borsa*

ELECTRICITAT · MECÀNICA

FRANCISCO FERRER PRATS

construcció i reparació

tota mena maq. Elèctrica

BOBINATGE de MOTORS, etc.

carrer de barcelona, 1 bis

**reparacions mecàniques
de tota mena**

accessoris en general

membrillo, 7 tel. 127

tallers CABA

automòvils i camions

agència

== fundada l'any 1808

casa central: palmerà, 9

sucursal: riego, 6 - tel. 8

**CASA
CABA**

**creadora dels borregos
de reconeguda fama ♦
pastisseria ♦ xampanyes**

La casa MILÀ

Progrés, 25

és l'antena orientada
sempre a Europa per
recollir les vibracions
més fines, més subtils

de les novetats artístiques referents
a l'especialitat a què es dedica. ==
Sols així, des de Vilanova es podrà
seguir pas a pas l'evolució moderna
de l'art de la joieria i orfebreria.

Casa BARTOLÍ

**Sabateria de Salvador
Rovirosa — Progrés, 36**

Calçat fi i pràctic d'insuperable qualitat. ■ Grans
existències en tota classe de models. ■ Secció a mida,
especial per a peus delicats. ■ Preus molt reduïts.